

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET

és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Közgazdaságunk.

Zombor, 1903. szept. 3.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara, mint minden évben, most is vaskos kötetben számol be kerületének gazdasági mozgalmairól, állapotáról az előző évben.

Az utóbbi öt esztendőben megszoktuk már, hogy ez a jelentés nem valami rózsás, tudja és érzi is mindenki, hogy nem is lehet másmilyen. Gazdasági életünk az utóbbi öt év alatt oly nyomasztó, szomorú, hogy természetesen találjuk, hogy a kamara nagy gonddal, alaposan készült, statisztikai adatokkal bőven felszerelt jelentésében kutatja a szokatlan és tartós depressió okait. Hogy e jelenség nem szorított utóbbi időben egyedül Magyarországra, az nem vigasztaló ránk nézve, mert míg másutt a határozott javulás eszékei mutatkoznak, nálunk a pangás állandó, sőt mondhatnók rosszabbodott a helyzet, amelyen a tavalyi jó termés segített ugyan valamelyest, de különben nem változtatott rajta sokat.

A baj főokát a jelentés abban látja és ebben tökéletesen igaza van,

hogy még mindig nem rendezték a gazdasági viszonyt Magyarország és Ausztria közt. Ez kétségkívül bénítólag hat a vállalkozási szellemre és az üzletre általában nemcsak nálunk, hanem az egész vámterületen, melynek kereskedelmi mérlege 1902. évben 44 millió koronával kedvezőtlenebb volt.

Muló bajnak tekinthető a néhány év óta tartó általános üzleti pangás, de állandóbb és mélyebbreható baj az, hogy a magyar ipar fölvirágzásának és gyorsabb erősödésének több előfeltétele hiányzik. Egyik legfőbb alapbaj az, hogy a magyar ipar és kiváltképpen az ujonnan keletkező vagy meghonosítandó ipar nem rendelkezik a megfelelő fogyasztó piaccal. Az értékesítés biztosított lehetősége nélkül pedig a legjelesebb minőségű ipar sem bír fönnállni. Természetes, hogy az osztrák ipar versenye okozza ezt. Elsőrendű föladat tehát a belföldi piac biztosítása a már létező vagy keletkező hazai ipar számára. Erre fektetendő a főszűl. Az iparpártolásnak az az egyik módja, mely nálunk néhány év óta gyakorlatban van, mely szerint a hazai

közszállításoknál a hazai iparcikk bizonyos föltételek mellett elsőbbségben részesül, már érezteti üdvös hatását. Eddig azonban főképpen két hiánya van ennek az iparpártolásnak. Az egyik az, hogy a kiadott felsőbb rendeletek pontos és lelkiismeretes végrehajtása nem ritkán kívánni valót hagy hátra. A másik hiba az, hogy a kormányrendelet szerint a hazai iparkészítmény, egyenlő vagy jobb minőség esetén is, csak akkor részesítendő kedvezésben az idegennel szemben, ha az ára egyenlő emezével. Ausztriában minden esetben az osztrák gyártmányt helyezik a külföldi, így a magyar elé is. Ennélfogva a helyesebb osztrák példát kellene követni.

Iparfejlesztési akcióra a lefolyt esztendő nem volt alkalmas. Nem lehetett nagyszabású, jól átgondolt és gyakorlati kivitel szempontjából tökéletesen megfelelő iparfejlesztési programot megállapítani. A kormány mindazáltal nem vesztegette és főleg a szövő-fonó ipar terén elősegítette, hogy mintegy ötmillió korona tőkével kezdte meg ez évben működését. Az állami gyárak versenyét

A BÁCSCA tárcája.

Képek az okkupációból.

Irtá: Del Toró.

II.

Apropos Maglaj!

Az Isten legszebb katonája a huszár, a világ legbátrabb katonája pedig a magyar huszár. Egy magyar huszárnak az ára husz ember az ellenségből. Alább nem adja; de ha negyvenet kaszabolhat le, örömeben olyan nótát pöngtet ki a sarkantyuján, hogy az ég angyalai is kíváncsian tekintenek le a magasból erre a csengő-pengő nótára, no, meg a daliás legényre!

És a magyar huszár nem vérengző, nem kegyetlen, csak játékot nem ismer a háborúban. Küzd a hazájáért az utolsó csepp vérig. És amikor kileheli a nemes lelkét a csatatéren, akkor is ez a sóhaj repül el az ajkairól:

— Hazám . . . édes hazám! . . .

Maglajnál azonban beütött a ménkü! Hadsi Lója fanatikus népvévezér által feltüzelt banditák, a vérengző, kegyetlen bosnyákok alattomos esellel támadtak a vitéz huszárainkra a maglaji szorosban, majd pedig később Maglaj

faluban. Véres utcai harc fejlődött ki köztük, de meg nem hátráltak. Prűszkölő paripáikon nyargáltak a halálba, de előbb száz halált osztott az erős karjuk, a esillogó kardjuk. S mert a tulnyomó, ravasz és fanatikus ellenséggel megküzdeni nem bírtak, nyolcvan magyar huszárnak a piros, meleg vére hullott a piszkos, poros földre.

Véreső volt ez, amelynek felszálló párái pirosra festették a bámuló napot a zöld erdők fölött és vitték a megdicsőült huszárok lelkeit föl a „tejutba“, mely széles, fehér sávként ragyogott a szomorú égbolton, mint valami engesztelő angyal kiterjesztett szárnyai.

Hány magyar anya vérző szive szakadt meg akkor a nagy fájdalomtól?! Hány magyar anya keserű könyve hullott akkor a bánatos arcára, melyről azokat meleg esőkjával nem esőkolhatta le többé a szerető, jó fiú! De hányé?! . . . Isten a megmondhatója! . . .

De ne sirjatok magyar anyák. Hiszen a megdicsőült fiaitok ott ülnek most az Atya-Isten jobbja felől, ki „ítél elevenek és holtak fölött! . . .“ A Hadsi Lója pedig nem jutott el a tubafa árnyékába, mert leütötték a fejét és most az ördögök kugliznak a pokolban a

fejével. Talán éppen rajta próbálta ki Bali Mihály az első tudományát.

És ne sirjatok magyar anyák többé, mert a fiaitok, ha a hazáért halnak el, mind az égbe szállanak és ragyogó arccal tekintenek le hozzánk onnan a magasból, mert tudják azt, hogy a magyar haza él és virágzik . . .

El magyar, áll Buda még!

*

Bizony volt itt még egy pár kálváriája a magyar gyerekeknek: Bihács, Stolac és Zvornik, amely utóbbit Szapáry László tábornagynagy Uj-Plevnának körösztoit el. Hogy miért, az kitűnik az alábbiakból.

Hej, itt se tartották puha kenyérrrel a bakát, hanem kemény golyókkal traktálták a vad albánok, akik saskarajként támadtak a esekélyszámú magyar haderőre. Olyan kétségbeesett ütközet fejlődött itt ki, hogy a golyót nem is lehetett használni, hanem a menekülő magyar bakák puskatussal és villogó szurony-nyal védték magukat a szálas ellenség vért-szomjazó dühe ellen és oroszlanbátorsággal néztek farkaszemet az éles handsárokkal.

A fáma szerint maga Szapáry tábornagynagy is — látván a nagy veszedelmet — leszállt a lováról és egy elesett baka fegyverét

azonban a magánipar súlyosan érezte a lefolyt esztendőben.

Igen érdekes része a kamara évkönyvének, mely a délvidék ipara és kereskedelmével foglalkozik, e szerint a céltudatos nemzetgazdasági törekvések sorában nem régi keletű az a gyökeres nemzeti föladat, mely a vidéki magyar városokból ipari és kereskedelmi középpontokat akar szervezni. Kitűnik a közlésből, hogy ezen igazi nemzetgazdasági törekvéseknek, mily lelkes ápolója a mindjobban erősödő déli rész és mily élénk a vágya lükettő vérkeringésű középpontok megteremtése.

Első sorban lássuk milyenek vármegyénkben a munkásviszonyok. Az elmúlt esztendőben 4136 ipari és mezőgazdasági vándorolt ki vármegyénkből. Ezek közül 2153 Amerikába vitorlázott, 1740 Németországba költözött (a pangermán izgatások hatása), 243 pedig különböző vidékre vándorolt. A kivándorlók 1,104.912 koronát küldtek itthon maradt hozzátartozóiknak. Az új haza tehát elegendő kenyeret adott. Csupán a bácskulai járásból 1060 munkás kelt vándor utra. Érdekes, hogy a Szeghegy községből kiköltözöttek rendszeresen viszsztatérnek és „Deutschländer“-gasse néven külön utcájuk van.

A kivándorlás baján, mint a szegedi kereskedelmi és iparkamara helyesen jelöli meg, csak a tervszerű iparfejlesztés segíthet. Új vállalatokra van szükség megfelelő kormánysegítséggel.

A kamara kerülete reménykedve várja, hogy a szakminiszterekkel folytatott előzetes tárgyalások alapján létesülő vállalatokat nem a fővárosban halmozzák össze, hanem az illető ter-

melés igényeihez, viszonyaihoz és előfeltételeihez képest, a középponti városokba osszák el. Kívánatos, hogy a rendelkezésre álló munkáselemek a maga helyén való foglalkoztatása is vezérlő szempont legyen az iparfejlesztés akciójában. A kamara véleménye oda konkludál, hogy meg kell alapítani az országnak teljesen önálló és független ipari existenciáját.

Részletes kimutatása vármegyénk iparának és kereskedelmének az itt következő:

A múlt évben 486 kereskedés szünt meg; ezek közül 148 szatócsüzlet. Ezzel szemben 1868 új igazolványt adtak ki kereskedésre. Főlemítésre érdemes, hogy 46 baromfi, 14 bor-, 5 gyümölcs-, 31 állat- és 14 terménykereskedő nyitott üzletet, a mi arra mutat, hogy a délvidéken nagyobb arányokat ölt az intenzív gazdálkodás, mi által jelentékeny értékek jutnak a kereskedelmi és kiviteli forgalomba. — A szegedi vámhivatalnál 1,390.753 kilogram volt az áruforgalom, az újvidékinél pedig 3,939.573. Nagyobb nehézségek támadtak az állatforgalom lebonyolításában, a mi az osztrák kormány sérelmes intézkedéseinek következménye.

A fölfokozott verseny következtében 1902-ben hatvan csődnyitás történt, holott 1901-ben 21 csődöt jelentettek be. Általán a kiskereskedők helyzete mind nehezebbé válik a nagyobb üzletek állandó terjeszkedése és a mozgókereskedők élénk tevékenysége miatt.

A szegedi kamara az önálló vámterület alapjára helyezkedik, mert csak ettől reméli az elszegényedett ipar föllendülését. A kisipar mit sem haladt az utolsó tíz év alatt, vagyis a kisipari

foglalkozás mindinkább veszít jövedelmezőségéből.

Ime, mit óhajtanak az iparosok helyzetük javítása végett: az Ausztriával való vámközösség megszüntetését első sorban, az ipartörvény revízióját, az iparosok általános testületi szervezeteinek létesítését, a vásártígyek törvényes rendezését és addig is egységes vásártartási szabályok kötelező alkotását, a termelő szövetkezetek erőteljesebb állami támogatását, a kisiparosoknak közös műhelyekkel vagy munkagépekkel való segítését és a versenyképesen előállítható állami és katonai cikkek szállítását. Az iparosok ezenkívül az adóreformot és a létminimumra szolgáló kereset teljes adómentességét sürgetik.

Figyelemreméltó jelenség, hogy a kisiparosoknak szövetkezet-alapítási kedve nemcsak vármegyénkben, de a délvidékhez tartozó Temes-, Torontál és Csanád vármegyékben is egyre fokozódik. De míg a magyar iparosok a tetemes állami támogatás, ösztönzés és agitálás mellett is alig alakítanak évente 2—3 szövetkezetet, jellemző, mily nagy mértékben szaporodnak a nemzetiségi jellegű szerb szövetkezetek. A szerb iparosok eleve lemondanak az állami támogatásról, csak hogy szövetkezeteik címében a szerb szó benne lehessen. A múlt év során ismeretlen célzatokkal alakult 29 szerb szövetkezet közt három ipari is van, melyek a kormány és a középponti hitelszövetkezet által fölkinált segítséget visszautasították.

Fölvivjuk a gondolkodó politikusok és a kormány érdeklődését az alábbi, törvényszéki cégbejegyző-végzésekből összeállított sorozatra: Bácsmegyében

fölkapva, küzdött hősiesszen a maga élete és a serege megmentéséért a konytyos vadak ellen, akik már akkor olyanok voltak, mint a vérszopó ebek. Csak vért, vért és megint vért áhítottak! . . .

Mikor osztán nagy ügyyel-bajjal valahogyan átvághatta magát a magyar sereg a vérengző ellenségén és a legfárasztóbb munkával elsáncolhatta magát, akkor sem pihenhetett a sáncában, hanem halálra fáradtan koplalt, szomjazott napokon keresztül, mert a vad hordák körülzárták a sáncokat is. Ebből a veszedelmes helyzetből aztán — melynek a híre, hogy Szapáry be van kerítve, futó tűzként terjedt el a Boszniában lévő összes hadsereg közt — úgy menekültek meg, hogy a már mozgósított tartalékosokból küldtek hamarosan egy pár ezer embert a megmentésükre.

És a jó családapák, akik után 5—6 apró, nevetlen gyermek is jajveszékelt otthon a siránkozó anya lábainál, beesülettel megféleltek a haretéren is a reájok bizott feladatnak . . .

Szapáry és a serege meg volt mentve és küzdhetett tovább a hazáért. Ezért nevezte el a vezér ezt a veszedelmes helyet Új-Plevnának.

Mikor aztán már tul voltak a veszélyen, a magyar bakák rágyújtottak egy nótára és szívvel-lélekkel úgy fújták azt, hogy a bosnyák hegyek is visszhangzottak belé. Mert nagyon kedves melódiája is ez a dal:

Elment a szeretóm Boszniába,
Beállott Szapáry táborába,
Nosza hát Szapáry most
Fúvasd meg a trombitát,
Hadd hagyja ott,
Hadd hagyja ott,
Minden bosnyák a fogát . . .

De térjünk vissza Biháeshoz.

*

Bihás vára kongott az ürességtől, mikor vitéz bakáink a Rákóczy hangjai mellett beléptek a várba. A bosnyák felkelők legnagyobb részét elmenekültek a kék hegyek barlangjaiba, szakadékaiba. Csak egy pár toprongyos, éhes és meggörnyedt alak lézengett az utcákon, akinek már ugy sem volt vesztetni valója. Ugy néztek ezek ki, mint az ágról szakadt. Már a lelkök is a hátukhoz száradt. Meg is esett a bakáink szive rajtok és első dolguk az volt, hogy jó, puha „marcival“ megkínálták az éhezöket.

Oly jóízűen lakmározta a „svábok“

fekete kenyereből, miúta az ő nemzeti eledelek: a mézes málé lett volna. Mert arról fogalmuk sem volt, hogy magyar ezredek vették velük haláltusát. Oh, nem! Mind „svábok“ voltak azok az ő szemükben, az utolsó szálig! Pedig 2—3 német ezredet kivéve, mind magyar ezredek voltak mozgósítva.

Bihás bevételével azonban még nem örülhettünk a győzelmi babéroknak. A béke olajága még nem viritott ki a számunkra. Alig telepedtünk le a kaszárnyának esufolt faallományban, melynél akárhány tehetősebb bácskai gazdának még a kukorica góréja is különb palota volt, már is újból megharsant a riadó és löhalálban siettünk Csazinhoz, Pecséhez, Kruppához. Mert akármilyen lángtengerben bukott is le estenden a nyugvó nap a hegyek mögé, soha sem lehetett tudni, hogy másnap nem kell-e majd föl vértengerben a hegyek mögül . . .

Ezek a „sastészek“ nem kis gonddal terhelték a vállainkat. Kiváltképen Peci, melynek égbenyuló sziklavarárt teljes 2 napig ostromoltuk, míg végre a vad „insurgensek“ erejét megtörhettük. Kruppánál meg már, a hegyvidékek természeténél fogva hirtelen beálló légváltozás folytán, sűrű, puha hó volt a

huszonkilenc bevallottan szerb karakterű szövetkezet működik, ugymint: szerb földművelők szövetkezete Mosorinban, szerb takarékpénztár (Óverbáson, ugyanez Csurogon, Ujvidéken (a hol még hat más ilyen szövetkezet van), Titelen, Kátyon, Óbecsén, Nádalyon, Piroson, Ófuttakon, Kovilon, Gardinovcén, Ókéren, Szenttamáson, Kulpinban, Turián s ezenkívül két hitel-, egy segítő- (Csurogon), egy varga-, egy cipész- és egy szerb szabó szövetkezet van. Biztos tudomásunk szerint a magyarellenes bunyevácok mesterkedése ez a szerb szövetségesdi. A hazafias bácskai bunyevácok bizonyára fölemelik óvó szavukat.

Áttérve a délvidéki iparfejlesztésének kérdésére, kiemeljük, hogy az elárúsító szövetkezetek és ezek árucarnokai fontos szerepre hivatvák az iparosság érdekeinek megvédése körül. A megrendelés-gyűjtési 1900. XXV. törvények intőzkedései is csak ily kisipari szövetkezeti árucarnokok létesítése esetén érvényesülhetnek a kézműiparosok javára s ezek a kisipari cikkek közszállításának ellátására is. A szövetkezeteknek gondoskodniuk kell, hogy a kisiparosok számára megszerezzék a kelendő árucikkek mintáit és hogy őket a külföldről beözönlő iparcikkeknek versenyképes előállítására képesítsék.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága folyó hó 3 án délelőtt a vármegyeház kistermében tartotta meg rendes havi ülését Latinovits Pál főispán elnökle alatt. Az ülésen jelen voltak: Karácson Gyula kir. tanácsos alispán, Vojnits István főjegyző, Pribil Ernő főügyész, Scultéy Ferenc árvászeki elnök, Popp György kir. pénzügyigazgató, Gräff

Nikáz kir. tanfelügyelő, Sztankovits György kir. főmérnök, Kerekes János kir. ügyész, báró Vojnits István, Fernbach Károly, Latinovits János, Latinovits Geza, Szemző István, dr. Molnár Karoly.

Az új királyi pénzügyigazgató.

Ezen az ülésen jelent meg először Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgató, ki állásának elfoglalását a következő átirattal közölte a közigazgatási bizottsággal:

Tekintetes közigazgatási bizottság!

A nagymélt. m. kir. pénzügyminiszter folyó évi július hó 18 án kelt 38.309. számú intőzkedésével hasonló minőségben, hivatalból — Nyiregyházáról — a zombori királyi pénzügyigazgatóság élére helyeztetett át, minek folytán új állomásomat mai napon elfoglaltam.

Midőn ezen körülményt a tekintetes közigazgatási bizottságnak bejelenteni szerencsém van, tisztelettel kérem, hogy nagybecstű bizalmával megajándékoznai méltóztassék.

Mint eddig, úgy ezután is követendő irányelvem lesz: a törvények iránti tisztelet és engedelmesség, a szabályok és utasításoknak pontos végrehajtása és a reám bízott teendőknek lelkiismeretes teljesítése. Hogy a magam elé tűzött irányelvnek mikép leszek képes megfelelni, azt a jövő fogja megmutatni, másrésztől feladatomban teljesen csak úgy felelhetek meg, ha fontos és felelősséggel terhelt teendőim végzésében a tek. közigazgatási bizottság segédkezet tölem megvonni nem fogja. Miért is, hivatali működésomban kegyeskedjék engem támogatni. Ez esetben bizton hiszem, hogy nehéz feladatomban megfelelhetek. — Zombor, 1903. évi augusztus hó 14 én. Popp György, kir. tan., pénzügyigazgató.

A közigazgatási bizottság ülésén Latinovits Pál meleg szavakkal üdvözölte az új pénzügyigazgatót és azon reményének adott kifejezést, hogy az itteni pénzügyi adminisztrációban is kiváló sikert fog felmutatni.

Popp György köszönetet mond az üdvözölő szavakért és munkásságához kérte a közigazgatási bizottság támogatását.

Az ülés lefolyása a következő volt.

Az egyes főnökök jelentései kerültek felolvasásra és pedig:

Adóügyek.

Popp György kir. tanácsos pénzügyigazgató a közadók augusztus havi állásáról szóló jelentése szerint egyenes adóban befolyt 1.802,334 kor. 63 fil., hadmentességi díjban 2661 kor. 34 fil., bélyeg és jogilletékben 52,470 kor. 79 fil., fogyasztási és italadóban 83,442 kor. 56 fil., tanítói nyugdíjban 1583 kor., országos betegápolási pótadóban 18,012 kor. 43 fil.

Házadomentességet nyertek: Erdődy Mátás, Eckert Mihály, Bauer János, Bauer Lőrinc, Ambi József, Tumbász Pál bácsalmási lakosok.

Közegészségügy.

Felolvasásra került dr. Pavlovits Simon főorvos jelentése az augusztus havi általános közegészségügyi viszonyokról. Ezen jelentés szerint azok kiválóan kedvezőek voltak. Itt ott észleltettek a következő betegségek: a ronesoló toroklob, a vörheny, a kanyaró. Tarchoma gyógykezeltetett összesen 10120, ebből 9043 valódi, 1077 trachomagyanus.

A gyógyszerárakban annyiban történt változás, hogy a bácsopolyai dr. Székely Ernő és Pápay Árpád tulajdonát képező, a „Megváltóhoz“ címzett reáljogu gyógytárt Jakab István okl. gyógyszerész, míg az adai „Szent-Haromsághoz“ címzett s Székér József tulajdonát képezett reáljogu gyógytárt Bálint Lajos okl. gyógyszerész vette meg.

Állategészségügy.

Kuszenda János m. kir. főállatorvos jelentésében közli, hogy a községekben a lefolyó hóban lépfene, vesztesség, takonykór, ragadós száj- és körömfájás, jubhímlő fordult elő. Sertésvész Vilovo, Bácscséb, Bácsfeketehegy, Gombos és Kishegyes községekben lett megállapítva. Titel, Szilbás, Jarek, Bács-petrovác, Bács-petrovoszelló, Csurog községekben pedig megszűnt.

A felsorolt betegségek megállapítása alkalmával az óvó és elfojtó intézkedések mindenütt fogatosítva lettek. Csurog, Bácsföldvár és Nádaly községekből véstertület alkottatott. A szakszolgálat Kuszenda János gondos és szakavatott vezetése alatt kifogástalan volt és panaszra nem adott okot.

derékaljunk, hideg, tagyos szél a takarónk, tehát két ellenséggel is meg kellett küzdenünk: a vad bosnyákokkal és a kegyetlen időjárással . . .

És megküzdöttünk.

Kruppa volt, gondolom, az utolsó „kirándulási hely“, mely után már egész Bosznia a kezünkben volt. Meghódítottuk, elfoglaltuk ezt a görbe országot, de nem egy katonabandával és nem is vér nélkül, mint ahogy jó Andrásynk gondolta, hanem valami kis többlettel. Mert ez a ravasz, fanatikus nép, ha hét sebből vértett is, akkor sem tette le a fegyverét és küzdött, öldökölt a végső lehelle-téig, mivel hogy Mohamed azt tanította, hogy ahány gyaurt lekasabol, annyi szolgálja lesz neki a másvilágon: a hetedik menyországban.

A katonabanda zenéjét az ég visszamendörögte, az elpárolgott vért pedig felhő-szemeivel megsíratta és lett az ég könnyűjéből sár, piszkos sár . . .

*

Mikor már vége volt a tüzeknek és a baka azt hitte, hogy most már kővákusok helyett selyem párnát dughat a feje alá — nagyon csalódott. Mert bizony egyéb alkalmatlanság hiányában, bekvártélyoztak 25—30

bakát is egy-egy roskadozó faviskóba, amelyek a lyukas tetején bekandikált a magas ég ragyogó esillagaival, farácsos vagy épen hiányzó ablakain keresztül meg éjjel-nappal dudált a jó, friss hegyi levegő. De ha csak ez lett volna a legnagyobb baj, azt mondta volna rá a baka: üsse a kő! Hanem amikor lehajította a nagy fúradtságtól kimerült agyát a kemény deszkapriesre, hogy édes álomba merüljön, akkor is az „egzeir-reglamával“ kellett állandóan foglalkoznia, mert a hasát be kellett huznia, a mellét ki kellett düllesztenie és a lábait a nyakába kellett vennie, ha csak azt nem akarta, hogy az előtte görnyedő bajtársát úgy rugja fültövön, hogy az menten Abrahám kebelében találja meg az örök üdvösséget, lévén ezekben a „favárakban“ a szobáknak gunyolt cellák oly rövidek és oly keskenyek, hogy egy jól megtermett vízi béka nem tudott volna bennök harmadfelet ugrani. Ehhez járultak még azok a megnevezhetlen állatkák is mindenféle brancesból, amelyek különös bosnyák előszeretettel iparkodtak csipni a magyar baka bőrét és kiszívni azt a kevés vérért is, ami még megmaradt.

Szabadulni tőlük egyáltalán nem lehetett, mert Bosznia minden zege-zuga tele volt

ezekkel a nagy parazitákkal a nagy tisztaság miatt.

Bosnyákok meg ezeket az állatkákat egymástól elkülönítve nem is lehetett képzelni. Nem csoda hát, ha a baka szives-örömet ment „posztra“ vagy „váltára“, esakhogy szabaduljon ettől az inkvizíciótól.

A vártát, ha nehéz földadat volt is ebben a háborus világban, mégis könnyebben viselte a baka, mint a belső szolgálatot, mert a vártban, a kurta kaszárnyákban: négy fal között úgy érezte magát, mintha elevenen koporsóba zárták volna. Mindig és mindenütt ugyanaz a lelketlő egyhangúság, undorító egyformaság. A vártán legalább a természet váltakozó szépségében gyönyörködhetett.

Ha poszton állt és balról fútyult a szél, jobbra fordította a képes felét, ha meg jobbról fujta Eolus bácsi a furulyáját, akkor meg balra tette a „direkciót“. Kifogott ő mindenképen szél-urfin. És ha éppen elunta magát, hogy agyonüsse az időt, ordított akkora „kverauszokat“, hogy a kék hegyek szelleme is behuzta magát félelmében a sötét barlangjába. Amikor meg letellett a posztonállás ideje, lehevert szépen a „váltaszoba“ porondjára, nagyot nyújtzkodott a puha földön és

A zombori zárdafőnöknő távozása.

Michael Maria Stanisláva, aki mint főnöknő 1887. óta állt a zombori zárda-leányiskola élén, e hó 3-án hagyta el ez intézetet, hogy elfoglalja azt a magasabb, de egyúttal terhesebb tisztséget, melyre őt szerzetes testvéreinek bizalma a múlt hónapban Kalocsán tartott nagy-káptalan alkalmával emelte, megválasztván őt a tartományi főnöknő helynökének és első tanácsosának. Szeptember 2-án Fejér Gyula apát plébános vezetése alatt díszes bucsuzó közönség jelent meg a zárdában, melynek soraiban ott láttuk Hauke Imre polgármestert, a zombori jótékony nőegylet küldöttségét Mihályi Jánosné urnóval az élén és másokat. Fejér Gyula a város rom. kath. közönsége nevében megható szép beszédben adott kifejezést hálájának és elismerésének azon önfeláldozó s áldásos működésért, melyet Stanisláva főnöknő a zombori leánynevelés oktatása és nevelése körül tizenhat éven át kifejtett. A beszéde a következő:

Nt. rend-tanácsosnő és helyettes Főnöknőasszony!

Meghatott szívvel jelentünk meg a mai napon tiszteletre méltó alakja előtt, hogy kifejezést adjunk azon mély fájdalomunknak, melyet a bucsuzás nehéz órája alatt éreztünk.

Az imádati isteni Gondviselés, mely beláthatatlan bölcseséggel intézi földi életünk mulandó napjait, akként intézkedett, hogy Nagytiszteletendőségét tova intse körünkől, hogy nagy tudásával és bő tapasztalataival szerzetes rendjük kormányzatában a ft. Főnöknőasszonynak támogatására lehessen. Elhagyja immár ezt a szép, ezt az áldásos intézetet, melynek születését látta, melynek bölcsőjét ringatta s a melynek 16 hosszú éven át oly bölcs, oly tapintatos és szeretetteljes vezetője volt, hogy nemcsak szerzetes-társnői, nemcsak a gondozására bizott növendékek, hanem a szülőknek és a város összes polgárságának osztatlan háláját, tiszteletét és elismerő ragaszkodását vivta ki magának.

És nem titkolhatom el azt sem, hogy a mint az itt eltöltött évek számával növekedett az én tiszteletem és bátran mondha-

tom: a mi tiszteletünk, úgy azt még inkább megszilárdította az a ritka szerénység, mely lépten-nyomon hangosan bizonyította, hogy fáradságos élet pályáján csak egynek, csak a jó Istennek akart tetszeni és egyedül Istentől várja önfeláldozásának méltó jutalmát.

Az elválás, a bucsuzás mindig nehéz és fájdalmas; de mi megnyugszunk Istennek sz. akaratán; és kívánjuk, hogy az ő nagy kegyelme kísérelje tovább is szent hivatásának utjain; hogy magasatos, de nehéz munkálkodásában kitartást, elvonultságában bátoritást és vigasztalást nyerjen az Istentől.

Legyen meggyőződve arról, hogy jó emléke és a mi tiszteletteljes hálaérzetünk mindenkor élni fog szíveinkben; hogy buzgón fogunk Önért imádkozni és kérjük, hogy bennünket is viszont foglaljon be ájtatos imáiba.

Isten áldja, Isten éltesse még igen sokáig!

Az igazán megindító beszéd úgy az elbucsuztatott főnöknőre, mint szerzetes testvéreire s a jelen volt egész közönségre mély hatást gyakorolt s nem volt szem, melyben nem csillogtak volna a megindulás könnyei. A távozó derék főnöknőt, ki az iskolánövér kongregációjának egyik legjelesebb tagja, jeles tanítványainak s növendékeinek őszinte szeretete, ragaszkodása és a város közönségének osztatlan tisztelete s nagybecstülése környezte mindenkor. Distingvált s tiszteletet parancsoló modor, tapintatosság, a gyermekekkel való szeretetteljes, okos, igazságos bánásmód, kifogástalan szerzetesi szellem s hivatalában való lelkiismeretes pontosság azon kiváló tulajdonságok, melyekért mindenki tisztelte és nagybecstülte.

Midőn most őszinte nagy sajnálattal veszünk tőle bucsut, arra kérjük mi is a jóságos Istent, jutalmazza meg gazdagon a körünkben oly sok éven át kifejtett önfeláldozó, nemes fáradozásaiért. Az ő áldása kísérelje, bő kegyelme támogassa új hivatalában is! Emléke kitörölhetlenül fog élni városunk közönségének hálás szívében.

olympusi élvezettel hallgatta a csonka-torony nagyfejű zenészeinek: a baglyoknak hahogását. Sőt jóízűt aludt is az egyhangu danájok mellett. És ha fölébredt és megszomjazott, szépen kitekerte a kulacsnak a nyakát, kétszer-háromszor nagyot huzott rajta és azt mondta magában:

— Igyál pajtás még egyszer, mert nagyon rossz volt!

*

Hát mi volt a kulacsban?

Valami bosnyák ital, amit „masztikának“ hívtak. Ez rosszabb volt a viznél, de jobb a mosléknál. Hanem mert volt egy kis kábitó hatása és melegítő ereje, hát a baka mégis csak ezzel kenegette a gyomrát. Mert hát a víz, ha akármilyen frissen csobog is a hegyi torrásból, mégis csak a békának és nem a bakának való. Ezt tartja a baka „dinsztregnomája“. No meg azt, hogy: adjon Isten puska helyett sunkát, bakanes helyett cipót, borju helyett szép leányt!

Hát bizony sunkát meg fehér cipőt nem igen adott az Isten a bakának, hanem szép leány hébe-hóba mégis került a szemé elé, ha másképp nem, hát egy-egy esinos markotánosné alakjában.

Olyan gyönyörűen festettek ezek a esinos markotánosnék a piros „fezben“, amit félreecsapva viseltek a kontyukon, mint a piros rózsa, amikor kívánatos kelyhét kitarja a szerelmes méhnek, hogy édes mézet szívjon belőle. Hanem azért a piros „fez“ alatt magyar szív dobog a keblökben. Mind magyar lányok, magyar menyecskék voltak ezek a „esatavirágok“. És ha eperajkukon megeredt a esilingelő, édes magyar szó, szűk volt a bakán a kék mundér, mert a szíve, lelke röpösött az örömtől, ha mélyen beletekintett azokba a esillogó szemekbe, amelyeknek a lángsugara perzselt, mint az izzó nap, gyújtott, mint a tüzes villám...

Még az ajka is dalra fakadt ilyenkor. A dalt szárnyaira vette a pajkos szellő és elhozta a falujába. A megtört szülők, a bánatos hitvesek és a reményvesztett viruló leánykák könnyes szemekkel hallgatták a kesergő dalt:

Verd meg Isten a vaskosi kerekét,
Mert elvitte Boszniába a legényt,
Maradt otthon kettő-három nyomorult.
Rátok lányok még az ég is beborult...

Szinpadi tanulmányok.

Írta: Topits Zoltán.

III.

— A színész művészetéről. —

A szinpadi deklamáció helyes alkalmazása a színésznek egyik legnagyobb és legfontosabb feladatát képezi. Abány szerepkör, annyiféle a szinpad nyelve, és éppen abban rejlik művészi volta, ha a cselekmény folyamán a különböző szerepkört betöltő művészek kontaktusba jöve, tökéletes egésszé tárnak a néző és a hallgató elé.

A szinpad a maga sajátos optikai és akusztikai törvényeinél fogva mindenesetre eltérő nyelvet követel a köznapitól; mindazonáltal emelygőssé válik, ha csak a páthosz, a felleugzó deklamáció nyer alkalmazást, viszont élvezhetetlenné, visszataszítóvá, ha a monoton s olykor a drámai hatás fokozására a borzalmas ordítózás tölti be a festett falakat. Adj meg a színész a szinpadnak azt, ami a szinpadé és ne mellőzze annak akusztikáját, de ne éljen vissza azzal és ne tagadja meg soha, semmi körülmények között a természetet.

A hősszerelmes ne legyen egy modern szalondramában troubadur, mert komikussá válik, viszont a nagy-angol szomorujátékában Hamlet kosztümjében ne keseregjen mint egy csödbe jutott automobilgyáros, hanem mint Hamlet.

Egyszóval a színész élje bele magát a költő eszméjébe, tanulmányozza át elsősorban a darabot, majd az általa alakítandó alakot töviről-hegyire és akkor önmagától reá fog jönni arra, hogy mily hangot, mily beszédet alkalmazzon.

A becsültes színésznek ne legyen több szelleme, mint a költőnek. Ez a szinpadi igazság! Színészeink nagy része azonban sajnós, szinte bántó nembánomsággal teszi magát túl azon a kötelességen, hogy lelkiismeretesen az író szavait mondja el. Önkényes változtatások a szórenden, legtöbbször a valódi értelem rovására, indokolatlan módosítások, toldások és kibágások, többé-kevésbé izléses mókák és rögtönzések — megannyi boszantó tapasztalás, melytől legtöbb szerzőnk nem marad megkíméletlen.

Természetesen, ha a színész „nuance“-a véletlenül sikerül, őt illeti az elismerés és a siker, de ha nem sikerül, a színész egy pillanatig sem habozik, hogy a kudarcot és a gáncsot nagylelkűen a szerzőnek engedje át.

Már most áttérek a szintén felette fontos követelményre: a színész külsejére. Az arc mindenekelőtt nagy, gyakran döntő jelentőséggel bír a szakma választásánál, melyre a természet ezzel szinte utálja a színészt. A színésznőknek szépeknek, legalább a maguk nemében szépeknek kell lenniük. A férfi szépség még a szerelmes színészknél sem elengedhetlenül szükséges kellék. A maszkirozás számtalan segédeszköze nemcsak a jellemzésre nézve fontos, hanem a szépséget, vagy — ami ugyanaz — a szépség teljes hatását is képes előidézni.

A művész egyénisége a maga egészében hat a közönségre: az arcon és az alakon kívül a tartás, a hang, az előadás és mindenekelőtt az érzés. A közönség vajmi könnyen hozzászokik kedvenc színészeinek arcvonásaihoz; ami által pedig első sorban kedvencévé válik a színész: az a játék természetessége, igazsága és bensősége.

A színész fiziognomiájában a szem játsza a főszerepet. Ez legalább is oly fontos, mint az organum. A szemnek kell beszélnie, amikor

a hang hallgat. A stíketnek a színész tekintetéből kell megértenie az általa mondott szavakat.

Nincs az a részlet a színpadon, mely a közönség figyelmét elkerülné. Ez a figyelem azt a színészt is kíséri, aki beszélő színésztársát hallgatja. A hallgató színész szemének kell élénkítenie, melegítenie a színt. Nem szabad közönynyel, a tekintet tévelygésével, vagy egyéb — célzatos vagy nem célzatos — módon a vele játszó zavarni. Az ilyen figyelmetlenség, szórakozottság hihetetlenül gyorsan ragad át a közönségre és a legmesteribb játék hatását is könnyen csökkentheti, sőt meg is semmisítheti. Nem hiába szerepel külön művészetként az „art d'écouter“, a meghallgatás művészete; a színpadon természetesen még inkább, mint az életben.

Nagy hiba, ha a színész valamely érdekes eseményt, elmélkedést *profilban állva mond el* a színpadon, mert okvetlen szűkséges, hogy ily esetekben mindkét szemét lássa a publikum. A szem a lélek tükré: a közönség pedig a színész szemében azt a lelket keresi, amelyet a költő teremtett és amelylyel egygyé kell lenni a színész lelkének is, hogy kiérdemelje a közönség osztatlan dicséretét, a feléje nyújtott babérokat!

Sokat vitatott kérdés: vajjon a színésznek *a szerepben* kell e élnie, vagy *a szerep fölött* állania. Ebben az alig eldönthető kérdésben hallgassuk meg ismét Coquelint.

Ő azt vallja, hogy a színésznek minden körülmények között meg kell óvnia az uralmat önmaga fölött. Annyira hatalmában kell tartania a testiséget, hogy személyesen a legcsekélyebb része sem legyen a szenvedésekben, örömeiben és fájdalmaiban, melyeket tolmácsolnia kell. Nem szabad a szerepével együttéreznie, még a legnagyobb affektusokban sem. Egy pillanatig sem szabad megfellekedni önmagáról, sem a közönségről. Szüntelen hideg, józan megfontolással kell ellenőriznie minden hangját, minden mozdulatát. Annál igazabb, annál meggyőzőbb lesz, minél inkább *fölötte áll* szerepének.

Az ő felfogásához e tekintetben sok szó fér. Coquelin e tételnél eltér hirdett elveitől és ellenkezésbe jó önmagával, amidőn nyíltan előtérbe állítja a természetességet, az író rovására: a művész egoizmusát. És éppen a színpadnak sok gyakorlati meg elméleti embere, sőt a nagyközönség is javarészen az ellenkezőt ismeri el és kizárólagosan annak hódol is. És ez helyes! Mert csakis az az elfogadható vélemény, hogy a színész kell hogy játékközben teljesen megfelelközze önmagáról és teljesen azonosítsa magát az ábrázolandó szerep karakterével.

„A színészeknek azt kell képzelniük — mondja Sainte-Albine — hogy valóban azok, akiket ábrázolniuk kell. Valami szerencsés órjöngésnek kell ezt velük elhítenni. És ennek a tévedésnek a fantáziájukból a szívükbe kell átmennie. Csak így válik a színész korlátlan urra a lelkek fölött, csak így ragad el bennünket, csak így fakaszt szemeinkből igaz könyveket.“

(Folyt. köv.)

Névmagyarosítás 1902-ben.

Irta: Telkes Vilmos.

A belügyminiszterium által engedélyezett névmagyarosításokról kiadott első és második félévi kimutatás szerint Magyarországon 2597 folyamodónak engedte meg a belügyminiszter a névváltoztatást. Ez az eredmény az 1901. évvel szemben, amikor 2375

folyamodónak engedtetett meg a névváltoztatás, 222 esettel kedvezőbb volt. Ez a javulás annál örvedetesebb, mert a három előző évben a névmagyarosítás hanyatlása állandó volt és már attól kellett tartani, hogy a magyar nemzet a névmagyarosítás iránt eddig tanusított érdeklődését elvesztette.

A névmagyarosításnak az ország minden részében vannak ugyan hívei, legtöbb azonban mégis székesfővárosunkban van, noha éppen a fővárosban jár legtöbb nehézséggel a névmagyarosítás. Az 1902. évben az összes 2597 névváltoztatás közül 830 eset, vagyis az összesnek 32 százaléka Budapesten fordult elő. Ebben nagy része van a középonti névmagyarosító-társaságnak, mely immár huszonharmadik éve, hogy csöndes és önzetlen működésével a névmagyarosítást terjeszti.

A vidéki városok és községek közül az 1902. év második felében legtöbb névmagyarosítás a következő helyeken történt (a zárójelben előforduló számok az 1901. év második felében történt névmagyarosításokra vonatkozik): Eltől járnak a szabad királyi és rendezett tanácsú városok és ezek közt első helyen Miskolc és Kaposvár, hol 25—25 (17, illetve 10), ezeket követi Arad és Ujpest nagyközség, hol 21—21 (18, illetve 16), Selmec- és Bélabánya, hol 19 (4), Szeged, hol 18 (18), Kassa, hol 17 (13), Győr és Szabadka, hol 15—15 (5—5), Nagyvárad és Székesfehérvár, hol 13—13 (13, illetve 11), Debrecen, Kolozsvár, Nagykanizsa és Temesvár, hol 12—12 (15, illetve 20, 8 és illetve 15), Pécs, hol 9 (12), Eger, hol 8 (?), Kecskemét, Nyitra, Sátoraljujhely, Vác, Esztergom és Beregszász, hol 7—7, (7, illetve ?, ?, 5, 4 és illetve ?), Baja, Szolnok, Balassagyarmat, Pozsony, Zólyom és Hódmezővásárhely, hol 6—6, (8, illetve 5, 5, 2, 8 és illetve ?), Veszprém, Losonc, Marosvárárhely, Érsekújvár, Ungvár és Munkács, hol 5—5 (8, illetve 6, 5, ?, ? és illetve ?), Szombathely, Nagybicskerék, Szarvas, Nyiregyháza és Brassó, hol 4—4 (8, illetve ?, ?, ? és illetve 3), Ujvidék, Békéscsaba, Eperjes, Komárom, Máramarossziget, Nagyszében és Pápa, hol 3—3 (8, illetve 5, 5, 2 és illetve ?), Zombor, Nagy-Károly és Fiume, hol 2—2 (? , ? , ?) és végre Lugos, Besztercebánya, Nagyszombat, Szentés, Rózsashegy, Sopron, Nagyszentmiklós, Zágráb stb. stb., hol 1—1 névmagyarosítási eset fordult elő.

Külföldön lakó honfitársaink közül Bécsben 26 (17), Szerajevóban 2, Páris, London, Konstantinápoly, Florenz, Bukarest, Predeal, Linz és Hainburgban 1—1 névmagyarosítás történt.

A nevtiket magyarosítók állás és foglalkozás szerint való viszonyában az első és főhelyet a kiskorúak, tehát többnyire tanulók és gyermekek foglalják el. Ezek száma — amennyire az e tekintetben hézagos kimutatásból megállapítható volt — az 1901. év második felében 544 (446) volt. Második helyen az értelmiségi keresethez tartozók következnek; volt pedig: pap 9 (4), tanár 7 (6), tanító 44 (20), tanuló 40 (20), katona 13 (7), csendőr 20 (33), rendőr 16 (8), pénzügyőr 10 (8), állami hivatalnok 48 (35), vármegyei, városi és községi hivatalnok 10 (10), posta- és távirólist 16 (11), vasuti hivatalnok 56 (47), orvos 11 (19), állatorvos 4 (?), gyógyszerész 4 (2), mérnök 8 (7), építész 3 (1), ügyvéd 7 (7), hírlapíró 6 (?), művész 3 (1), zenész 2 (?), színész 4 (?), földbirtokos 6 (5), erdész 3 (1) és magánzó 3 (3); ipari és kereskedői foglalkozás szerint

volt: önálló iparos 52 (23), iparossegéd 22 (23), önálló kereskedő 40 (53), kereskedősegéd 32 (19), magánhivatalnok 49 (20), szolga és munkás 33 (21) és ismeretlen foglalkozásu, tulajdonképpen kiknek a foglalkozása nincs kimutatva, 248 folyamodó.

Közszolgálatban álló egyének ugyan szép számmal vesznek részt a névmagyarosításban, azonban még mindig nem oly nagy számban, mint az előttük különösen a fiatalabbaktól és kezdőktől várható volna. A belügyminiszterium közszolgálatban álló egyéneknek és családtagjaiknak a névmagyarosítást lényegesen megkönnyebbitette azáltal, hogy ugy az egyes, mint egész családnál, ugyszintén kiskorunál, csupán az apa, illetőleg gyermekei, esetleg a kiskorú anyakönyvi kivonata, székesfővárosunkban pedig a házassági bizonyítvány is csatolandó. Miután pedig anyakönyvi kivonatra amugy is szüksége van és előbbutóbb ugyis meg kell szereznie, a belügyminiszterium pedig használat után az okmányait mindekihez visszaküldi: tehát megszerzése nem áldozat névmagyarosítási szempontból annál kevésbbé, mert azután is egész életében használhatja.

A belügyminiszteri kimutatás szerint vallásra nézve a nevtiket magyarosítók közt volt római katolikus 387 (335), görög katolikus 16 (10), görög keleti 30 (14), ágostai hitvallásu 52 (80), evangélium szerint reformált 40 (16), unitárius 2 (—) és izraelita 846 (764) az 1902. év második felében.

A nép még mindig vonakodik a névmagyarosítástól, részint mivel nemzetfőntartó fontosságáról kellőleg fölvilágosítva nincs, részint pedig mivel az eljárást nem ismeri és így méltán fél nehézségeitől és költségeitől, ami azonban alaptalan és nem indokolt. Vidéken a névmagyarosításnak a nép közt való terjesztése érdekében legtöbbet tehetnek a lelkészek, tanítók, jegyzők, szolgabírák és általában mindazok, kik a néppel gyakrabban érintkeznek. A középonti névmagyarosító társaság (I., Attila-utca 85.) ezeknek és bárki másnak is szívesen ad fölvilágosítást élőszóval (a fenti lakáson délután 2¹/₂—3¹/₂ óra közt), akár pedig levél útján. Azoknak, kik születési bizonyítvánnyal és munkakönyvvel bírnak, a névmagyarosítást díjtalanul és költségmentesen eszközölöm, ha tömegesen jelentkeznek.

H i r e k.

Dr. Platz Bonifác a szegedi tankertület főigazgatója, nyári szabadságából, melyeket üdülő helyeken töltött, visszatért székhelyére Szegedre és átvette a tankertület vezetését.

Kinevezés. A szegedi kir. tábla elnöke dr. Rott Vilmos nagyikindai és Brommer Ödön kisörszi lakosok, végzett joghallgatókat a vezetése alatt álló kir. tábla kerületébe díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Gruman Károly máramarosszigeti és Kobári József zombori törvényszéki aljegyzőket kölcsönösen áthelyezte.

Istentisztelet. Az ág. ev. híveknek tudomásul adatik, hogy f. hó 6 án délelőtt 9 órakor istentisztelet fog tartatni.

Fényes esküvő. Fényes esküvő folyt le folyó hó elsején d. e. 11 órakor a pozsonyi koronázó templomban. Ekkor vezette oltárhoz ifju Latinovits Pál főispánunk fia Niernsee Szidi kisasszonyt, Niernsee Lajos pozsonyi tekintélyes, előkelő gyáros leányát a fényesen kivilágított templomban, melyet zafolásig megtöltött Pozsony város színe-java, előkelősége. Az esketési szertartást díszes ornátusban Schiffer prépost, pápai kamarás végezte fényes segédletével. A násznagyi

tisztet a völegény részéről Pukovits Ödön kuriai bíró képviselőben fia, Pukovits Elemér, a menyasszony részéről dr. Farkas Gyula kolozsvári egyetemi tanár képviselőben Farkas Ferenc Kis Marton város rendőrkapitánya viselte Koszorus lányok voltak Pozsony város szépségei: Farkas Mariska, Dobrovits Margit, Förster Emmi, Noszlopy Hus. Este az örömszüllők házában fényes nászlakoma volt.

Villa felavatás Dr. Nikolits György ügyvéd és neje a városi díszpark mellett épült új villájukban felavatási ünnepélyt rendeztek. Ezen esti ünnepélyre hivatalosak voltak: Zákó Milán, dr. Drakulits Pál, dr. Pavlovits Simon, Kupuszarevits Lyubomir, dr. Bikár Nénád, Cziedler János, Athanackovits György, Szabó József, Walter Nándor, Sántha Armin, Georgijevits Szilárd, dr. Mayer Nándor, Jankovits Dusan, dr. Czeisel Lajos József, dr. Buday Pál, dr. Grünner Fülöp, dr. Ludáits Vitomir, Csordár György, dr. Dimitrijevits Bránkó, Nikohts Aurél, Gruits Vladimir, Nikolits Kornél, Momirovits Vladó, Athanackovits Mirosláv és Masirevits Péter.

Új toronyórak városunkban. Városi közönségünk régi óhaja valósul meg néhány nap alatt. Régi idők óta általános volt a panasz, hogy a város templomain elhelyezett órák rosszul járnak és a járó-kelő közönség ritkán láthatta, hány óra van. Mikor az újtemplom óráinak megrendelése napirendre került, városunk közönsége elhatározta, hogy azzal együtt a többi három óráit is megújítja. A kiírt pályázaton egy bajai óras nyerte el az órák felállítását. Az órák most megérkeztek és a napokban megkezdik a vállalkozó azok elhelyezését. Új órányer az újtemplom, a róm. kath. plébánia-templom és a két gör. kel. templom.

A boszniai hadjárat emlékünnepe. A hódásági volt katonák, kik a boszniai okkupációban részt vettek, folyó hó 7-én emlékünnepeket rendeznek, melynek programja a következő: 1. Reggel 5 órakor riadó. 2. Reggel 7 órakor gyászmise a temetőben. Indulás fél hétkor a községbázistól. 3. Dél előtt 10 órakor ünnepélyes isteni tisztelet. Gyülekezés a községbázisban. 4. Dél előtt 11 órakor díszgyűlés a községbázisban. a. A díszgyűlés megnyitása. b. Hymnus: Énekli a „Hódásági Dalárda“. c. Ünnepi beszédet tart a harcokos részéről Szondy Lajos. d. A harcokosoktól üdvözlő magyar nyelven Szendy István, német nyelven Fath Ferenc. e. Indítványok. f. Szózat. Énekli a „Hódásági Dalárda“. g. Zarszó. 5. Este 7 órakor közvacsora Schwerer Fidéli vendéglőjében. Az ünnepély védnöke dr. Hofbauer Miklós járási tb. főorvos; díszelőnökök Trischler X. Ferenc, kamionkai Szendy Karoly főszolgabíró, Schulhausz Mátyás községi bíró, Szendy István községi jegyző. A rendező bizottság elnöke ifj. Schwerer Jakab, pénztáros Krausz Ferenc, jegyző Szondy Lajos. A volt harcokos névsora a következő: Bertran Jakab, Ekert Mátyás, Glanz József, Hiegl György, Mandl József, Mergl Antal, Beibli József, Schneider János, Schneider József, Schneider Jakab, Schwerer Fidéli, Tittl Mihály. A szép ünnepély iránt általános az érdeklődés Hódáságon és környékén.

Baleset a jéggyárban. Kevés híján végzetessé válható baleset történt az Export malommal egy tűzben levő jéggyárban, melynek majdnem öt emberélet esett áldozatul. A jéggyár gépszobájában az ammóniakos cylinder megrepedt s a mérges gáz nagy vehemenciával ömlött a helyiségbe. Ezen szoba közvetlen szomszédságában van az a helyiség, amelyben a tulajdonképeni fagyasztó készülék van elhelyezve. Itt foglalkozott öt munkás a baleset idején a kész jégtáblák kiszedésével. Már körülbelül készen voltak a munkával, mikor egy hatalmas dörrenés rakarta meg az épületet. A munkások látván a veszedelmet, sietve menekültek. A menekülés útja a gépházán át vezetett, amelyben a robbanás történt. Szerencsére idejekorán sikerült a gépet megállítani s így a munkások lehajolva, orrukat, szájukat befogva, szerencsésen áthaloltak a gyilkos gázzal telt helyiségen. De ez a pár pillanat is elégséges volt, hogy mind az öt munkás kisebb sértül-

éseket szenvedjen. Mihelyt a géphelyiségből kiértek, mind az öt összeesett s csak az úde szabad levegő behatására tértek magukhoz. Ez idő szerint mind az öt túl van már a veszélyen, csupán keitő szenvedett a szemén olyan sértüléseket, melyek pár napig a szobához kötik őket. A személyzet és a munkások lélekjelenléte ez uttal elejét vette na gyobb szerencsétlenségnek, amely kicsibe mult, hogy végzetessé nem vált. Ezen baleseten okulva, az Export-gőzmalom igazgatósága bizonyára nem fog késni a tulajdonképeni fagyasztóhelyiségből is egy kijáratot csináltatni, melyen basonló vagy más olyan esetben, midőn a gépházán át kijutni nem lehet, szintén távozni lehessen.

Szociálisták népgyűlése A zombori szociáldemokrata párt folyó hó 6-án vasárnap délután 2 órakor a szent háromság téren (a városbáza előtt) nyilvános népgyűlést tart. A párt felhívása így szól: Felhívás! Munkások! Elvtársak! A szociáldemokrata párt céljával, elméleti és gyakorlati kérdéseivel sokan nincsenek még tisztában és felremagyarazzák. E célból, folyó évi szeptember hó 6-án (vasárnap) délután 2 órakor a szent háromság téren (városbáza előtt) nyilvános népgyűlést tartunk a következő napirenddel: 1. Mit akar a szociáldemokrácia? 2. A politikai helyzet. A gyűlés szónokai: magyar és szerb lesz, Budapestről. Ellenségeink minduntalanul lépnek a cselekvés terére és pártunk alapelvei helytelen felismerésével, fedett helyről szórják aljas rágalmaikat. Pártunk sovínista mozgalomnak nevezzé és így a nemzetiségek ellenséges állásba helyezik magukat pártunkkal. Felhívás az építő munkásokhoz! A zombori építőmunkások folyó hó 6-án délelőtt 8 órakor apatini-ut 13. sz. (fehér bárányhoz címzett) vendéglőben egy szakgyűlést tartanak a következő napirenddel: Az építő munkások helyzete és feladata. Munkások! Elvtársak! Agitáljatok, hogy mind a két gyűlés sikerüljön. Üdvözléssel: a gyűlések egybehívói. Munkások! Elvtársak! Folyó hó 6-án este a Boesa Mátyás „Zöld koszorúhoz“ címzett vendéglő kerthelyiségében, elhunyt lángelkű előharcosunknak, Lassalle Ferdinándnak tiszteletére dal-, szavalat-, emlékbeszéd-, nemzetközi világposta és táncal egybekötött nagy, színtéri ünnepély lesz. Beléptidj: Személyenkint 80 fillér, az egyesület tagjegyei 40 fillér. Munkások! Elvtársak! Szenteljtek ez estét Lassalle Ferdinánd emlékének, aki annyit küzdött a népért. Jelenjete meg valamennyien az ünnepélyen.

Nemzetközi békekonzferencia. A Bécsben folyó hó 6-án vasárnap megtartandó békekonzferencia vármegyénkbeli Pukovits József, Latinovits Géza, Vermes Béla és dr. Reich Aladár vesznek részt.

A virilisták névjegyzéke. A kir. adóhivatalok tudvalevőleg kötelesek minden év augusztus végéig a legtöbb egyenes adót fizetők névjegyzékét a törvényhatóságok rendelkezésére bocsátani. Az idén nem lévén törvényes budget és az adókiadás is késedelmet szenvedvén, ezt a kimutatást a kir. adóhivatalok nem tudják összeállítani. Mint a „Magyar Nemzet“ értesül, a miniszterelnök folyó évi augusztus hó 7-ről kelt rendelettel intézkedik, hogy a virilisták névjegyzékének összeállítása az idén kivételesen a tavalyi adókimutatások alapján történjék.

Bucsulakoma. Bartha Alajos kir. mérnök társadalmunk kiváló közkedvelt tagja városunkból elköltözik. Ez alkalomból nagy számú barátai és tisztelői a „Magyar olvasó-kör“ helyiségében szombaton este bucsulakomát rendeznek.

A zentai Savoyai Eugen szobrot, mint tudósítók írja, tegnapelőtt éjjel megcsontították. A kora reggeli járókelők megütközve látták hogy a szoborról két kard hiányzik. Nyomban értesítették a rendőrséget, amely szigorú vizsgálatot indított a főlháborító merénylet miatt. A nyomozás eredménye az lett, hogy az egyik kardot megtalálták Cseh József gazdaember lakásán az ágy alatt elrejtve. Az öreg gazda töredelmesen bevallotta, hogy az egyik kardot János nevű fia távolította el a szoborról. A rendőrség a másik kardot is megtalálta a réten a fű között el-

rejtve. Azt nem tudták megállapítani, hogy ezt ki vitte oda. A nyomozást folytatják és a szobrot állandóan őrzik, mert újabb megcsontítási kísérlettől tartanak.

A zombor — óbecsei h. é. vasut engedélyesei, a személyforgalom lebonyolítására, motorokosi tizemet szándékoznak behozni. Ennek folytán lehetővé vált, a vasuti vonalat nemcsak több község utcáin keresztül vezetni, hanem Zombor város belterületére is bevezetni. Másrészt, minthogy egynehány község a hozzájárulást megtagadta, engedélyesek ezen hiányt az építési tőkéből akként óhajták megtakarítani, hogy a vonalat a Ferenc csatorna csupán északi oldalán vezetik, mi által a csatorna kétszeri áthidalása feleslegessé válik. Ezen változtatásokról szóló műszaki terveket a kereskedelmi miniszter 57550. sz. rendeletével elfogadta és egyuttal a helyszíni bizottsági pótbéjarast folyó évi szeptember 12., 13 és 14. napjaira tűzte ki. A bizottság vezetésével Lázár Lajos miniszteri műszaki tanácsos bizatott meg. Ezen bizottsági eljárás befejeztével, a kirajtatási eljárás fog az egész vonalon megindulni.

A francia nyelv ötödik évi tanfolyama. Az iskolai év elején nem felesleges a tanulóifjúság figyelmét az élőnyelvek tanulásának hasznosságára, sőt szűk-ségességére irányítani. Az idegen nyelvek között a francia ma is az első helyet foglalja el, már csak azért is, mert a diplomáciának, a kereskedelemnek és a különböző nemzetekhez tartozóknak az érintkezési nyelve. Így azután kamatostul térül meg az a csekélyke befektetés, melybe az egész világ jól nevelt társadalma nyelvének megtanulása került. Achille de Cupère francia nyelvmester, ki már négy éve szép eredménnyel fáradozik a francia nyelv tenítésének terén, e hó második felében kezdi meg ötödik évi tanfolyamát. Főszlyt helyez az élőnyelv tanítására s e célból a világhírű Berlioz módszer szerint tisztán gyakorlati irányu leckéket ad. Pontossága, foglalkozásának szeretete közismertek. Leckéit mérsékelt havidíjért ajánlja. A magunk részéről ugy a szülőknek, mint a tanulóifjúságnak melegen ajánljuk a hasznos és szép francia nyelvnek tanulását, mely nemcsak új fogalmakkal ismert meg, hanem a gazdag és előkelő francia irodalomnak is utat nyit. — Bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

Állami ményvásárlás. A földmívelési miniszter a hivatalos lap utján értesíti mindazon méntulajdonosokat, kik eladó ménlovakat megvétel végett az állami lótenyész intézetek részére felajánlottak, hogy a bejelentett teljes kora mének bizottsági meg szemlézése és esetleg megvásárlása Szabadkán szeptember hó 17-én fog eszközöltetni. A megvásárolt ménlovak a helyszínén fognak azonnal átvétetni, vételáruk pedig az eladó által megnevezendő m. kir. adóhivatalnál esetleg csak 1904 évi január hó folyamán fog folyóvá tétetni.

Eljegyzés. Ifj. Gáspár István dombovári pályafelügyelő eljegyezte Várkonyi Ilonka kisasszonyt, Várkonyi István óbecsei földbirtokos leányát.

Névmagyarosítások. Sebue József zombori lakos vezetéknévét „Havas“-ra, Adler Ribárd zombori illetőségi tengerhajózási gépésztiszt vezetéknévét „Antal“-ra, Wittmann Gyula bácskulai lakos saját, valamint kiskoru fia vezetéknévét „Váradi“-ra magyarosították a belügyminiszter engedélyével.

Családi perpatvar. Óbecséről írja tudósítók: Város szerte ismert izgága ember volt Koszorus János, a ki felebarátjainak bántalmazásáért nem egyszer került a bíróság elé. Most azonban ő lett az áldozat és bár megrendítő módon mult ki, de aligha keltett valakinél is részvétet. Koszorus János, aki érthetetlen módon, nagy megdöbbenést keltve a legutóbbi választásoknál községi képviselő lett, szombaton reggel fölment a közgyűlésre, de mert az elhalasztott, betért valamelyik korcsmába és ott ivogatott délutánig. Haza érkeve gorombáskodni kezdett fianak feleségével, sőt azt egy bottal össze is verte, kis fiacskájával együtt. A megvert menyecske erre a fűrésztelepen dolgozó urához futott és

elpanaszolva a történeteket, kijelentette, hogy többé nem megy abba a házba, a hol őt felholtra verik. A fiatal Koszorus azonnal bázament és sógorával hozzá kezdtek a hurcolkodáshoz, nem törődve azzal, hogy az öreg folyton szidalmazta őket. Már mindent elvittek, mikor ugy este felé még a malacért mentek át. Ekkor a dühöngő apa bottal támadt a menyére, majd mikor fia közbe lépett, arra élesre fent késsel robant. Most azután megkezdődött az élet halál harc a család tagok között. A fiu önvédelemből, nehogy dühöngő apja leszurja, lekapta a falról a töltött pisztolyt és azzal rálőtt az öreg Koszorusra, aki nyomban összeesett és e szóval „haj fiam” meghalt. Az iszonyu erős és közelről jövő löveg Koszorus mellén találta és teljesen sziszteroncsolta tífdejét, rögtön halált okozva. A családi dráma híre csakhamar elterjedt a szomszédok között, akik azonban már élettelenül fekve találták az izgága szomszédot. A gyilkos fiu és sógora pedig magukkal vive az elesre fent kést, botot és pisztolyt, jelentkeztek a hatóságnál, elmondva azt, hogy miként történt a halállal végződő családi pörösködés.

Baromfiállítás. A torontálmegyei gazdasági egyesület folyó évi október hó 9—12 én Nagybecskerekén országos baromfiállítás és vásárt rendez. Bejelentési határidő 1903. évi szeptember hó 15. A kiállítandó baromfiak a torontálmegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál Nagybecskerekén jelentendők be, a hol a kiállítási tervezetek és bejelentési ívek mindenkor kaphatók. Minden kiállítandó állat és tárgynak legkésőbb 1903. évi október hó 8 án estig a kiállítás területén kell lennie. A kiállítás beléptidija 50 fillér. Csoportos látogatók személyenként 20 fillért fizetnek. Bejelentési ívet és kiállítási tervezetet a torontálmegyei, valamint a vármegyei gazdasági egyesületnél kaphatni. (B. B. vm. gazdas. egyes.)

Értesítés. A zombori iparos tanonciskolánál az 1903/4. tanévi beiratások folyó hó 7., 9., 10., 11. és 12. napjain délután 6 óráig 7 óráig a központi róm. kath. elemi fiúiskola rajzterem helyiségében fognak eszközöltetni. 13-án délelőtt 9 órakor „Veni Sancte” lesz, 14-én pedig a tanítás veszi majd kezdetét. Felkéretnek tehát ennél fogva az érdekelt iparosok, hogy tanoncaikat a mondott időben irassák be, mert ellenkező esetben mint köteleesség mulasztók ellen az ipartörvénynek ide vonatkozó rendelkezése szigoruan alkalmaztatni fog. A tandíj 6 korona, melynek egyik felét a tanonc beiratáskor, másik felét pedig 1904. évi február hó 1 én tartozik az igazgatónál lefizetni. Zombor, 1903. évi szeptember hó 1 én. Igazgatóság.

Halálozás. Bajáról vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel jelentik a saját, mint számos rokonaik és ismerőseik nevében, hogy a felejtethetlen férj, szeretett apa, testvér, ipa és nagyapa Glibonszki Szávó szerb tanító folyó hó 30 án (17.) este 1/2 órakor, életének 51 ik és boldog házasságának 13 ik évében, hosszasan szenvedés után, jobblétre szenderült. A meghaldogult hűlt tetemei szeptember hó 1-én, kedden d. u. 1/2 órakor fognak a Bárányutcai gyászházból, a görög keleti szerb egyház szertartása szerint a görög keleti temetőben örök nyugalomra tétetni. Baja, 1903. augusztus hó 31. Áldás és béke lengjen porai felett! Özv. Glibonszki Szávóné szül. Vuits Mária neje. Glibonszki Angella férj Brankov Vazulné leánya. Glibonszki Todor, Glibonszki István, Glibonszki Milica, Glibonszki Julia, Glibonszki Mica, testvérei. Brankov Vazul veje. Brankov Bojana unokája.

Bélyegmentes és illetékes. A belügyminiszter valamennyi törvényhatóság-hoz közzendületet intézett, mely szerint valópör esetén a gyermektelenségnek vagy a gyermekek igazolásáról szóló bizonyítványok abban az esetben, ha a főváros, Fiume városa és a törvényhatósági joggal fölrubázott városok hatóságai állítják ki, két koronás bélyegilleték alá esnek. A kis- és nagyközségek előjárásai, valamint a rendezett tanácsú városok polgármesterei által kiállított ilyenmü bizonyítványok pedig egy koronás

bélyeggel látandók el. A másik rendelet szerint az elismert jelegü betegsegélyző-pénztárnak, illetőleg azok tagjai részére hivatalos használat céljából kiadandó szülletési és házassági anyakönyvi kivonatok díj- és bélyegmentesek.

Verekedés. Bácsopolyáról írja tudósítónk: Hétfőn este 8 órakor véget ért a tánc Rind Máté korcsmajában. Szokás szerint néhány dubajkodni szerető legényke tovább mulatott, hogy a közben alkalmá legyen egymással összeveszni s egy kis parázs verekedéssel a napi mulatságot befejezni. Mulatság közben csakhamar össze is veszett néhány fickó, kik is a korcsmából kivonulván, az utcán feleselni és fenyegetőzni kezdtek. Ezen időközben Kucsera János és Ober József fiatal házások iparkodtak hazafelé. A verekedni szeretők közt volt Kucsera Jánosnak egy legénykori ellensége, ki felismerte őt a nagy setéség dacára. Erre biztatta társait, hogy ezt verjék meg, mit azok meg is tettek alaposan. Négyen neki mentek Kucserának, egyik fogta, három pedig ütötte, szurta ahol érték. Nyole sebet kapott Kucsera s Ober nevű társa alig volt képes őt egy közeli házba besegíteni, hol orvosi segélyben részesült. A verekedők persze dühöket kielégítve látván — elszeledtek. Kucserát az orvosi segélyben történt részesítés után azonnal kocsin hazaszállították. A vizsgálat lesz hivatalosan kideríteni a bűnösöket.

A járásörmesterek beosztása. A belügyminiszter a közelmúltban a csendőrség kebelében új intézményt, a járásörmestert intézményt létesítette, mely lényegesen megkönnyíti a rendőrség munkáját. A miniszteri rendelet a járások élére örmestereket állít, kiknek batásköre kiterjed az egész járásra és az ő rendelkezése alá több órs tartozik, melynek mindegyike 3, 4, illetve 5 csendőrt számlál, mint legénységet. E szerint a nyomozásokat a járásörmesterek teljesítik, akik az eredményről a szakaszparancsnokokat, ezek meg a szárnyparancsnokokat tesznek jelentéseket. A belügyminiszter ezen intézménye folyó évi szeptember 1 én lépett életbe.

Sorsjáték az idegenforgalom emelésére. Az idegenforgalmi vállalat, mely rövid fennállása óta már is számtalan bizonyosságot adta közhasznú szakavatott működésének, legújabbban a kormány engedelmével és ellenőrzése mellett utazási sorsjátékot rendez. A sorsjáték 100000 drb két koronás sorsjegyből áll és annak tiszta jövedelme kulturális célokra fordítatik, névszerint oly intézmények javára, amelyek hazánk egyes vidékeinek fellendítésén munkálkodnak és idegenforgalmunk fejlesztését elősegítik. Az egyes nyeremények tárgyát vasuti körutazási jegyek, bel- és külföldi szálloda szelvények, magyarországi fürdőhelyeken nyaralásra jogosító lakás igazolványok, fürdő idényjegyek stb. képezik. Nem kételkedünk, hogy közönségünk eme életre való eszmét felkarolja s az utazási sorsjegyeknek óriási kelenősségük lesz. Az idegenforgalmi vállalat gondoskodott arról, hogy sorsjegyei ugyszólván mindentitt kaphatók legyenek.

HIRDETÉSEK.

2. ik. szám.

R. A. B. 1903.

Pályázati hirdetés.

Ezennel közzhírré tétetik, hogy a Bács-Bodrog vármegye törvényhatósága által kezelt ifjabb báró Rudich József-féle ösztöndíj alaphól az 1903/1904. tanévtől kezdődőleg két ösztöndíj fiu-tanulóknak és egy ösztöndíj leánytanulóknak fog az erre illetékes bizottság által a magy. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter ur jóváhagyásának fentartása mellett adományoztatni.

Egy ösztöndíj összege az alapítványi tőke 20,000 (huszezer) koronás részleteinek mindenkor egyévi kamatában, illetőleg egyévi szelvényeinek értékében van az alapító-level 3. pontja szerint megállapítva, mely azonban

800 (nyolcszáz) koronát (400, azaz négyszáz forintot) meg nem haladhat.

Az ösztöndíj az ösztöndíjasnak az iskolai évben utólagosan félevenként fog a zombori kir. adóhivatalból kifizettetni.

Az alapító-level rendelkezéseiből képest: „7. Az ösztöndíjak Bács-Bodrog megyei szülletésű vagy illetőségű, vagy a vármegye szolgálataiban álló szülletőktől származó kifogástalan erkölcsű, példás magaviseletű és jó, illetve kitünő előmenetelt tanúsító olyan tanulóknak vallás és nemzetiségére való tekintet nélkül adományozhatók, akik valamely fő- vagy aligmuziumi, fő- vagy alreáltanodában, felsőbb vagy alsófoku kereskedelmi iskolában, polgári iskolában, közép ipariskolában, elemi iskolai tanítói képző-intézetben, felső nép és polgári iskolai tanítóképző-intézetben (paedagogium), tudományos egyetemen, műegyetemen, jogakademián, országos mintarajztanodában, vagy bármely más magasabb, illetőleg az előbb felsorolt iskolakkal egyenlő fokú, de minden esetben csakis a magyar állam területén levő tanintézetben folytatják tanulmányaikat. Az ösztöndíjasok külföldi tanintézetekben csak a bizottságnak, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által jóváhagyott határozata alapján folytathatják.

8. Az ösztöndíjak adományozásánál báró Rudich József oldalági rokonaitól leszármazó példás magaviseletű és jól tanuló ifjaknak vagy leányoknak, másodsorban Almás és Kuubaja község lakói példás magaviseletű és kitünően tanuló gyermekeinek, a többi pályázókkal szemben mindenkor elsőbbség adandó.”

Felhívtnak ennek alapján az ösztöndíjban részesülők kívánók, hogy a) a szülletésükre vonatkozó anyakönyvi kivonattal, b) az illetőségüket és erkölcsi viseletüket tanúsító helyhatósági bizonylattal, c) az illető tanintézet tényleges látogatását és előmenetelüket igazoló iskolai bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket, melyhez a szülletők vagyoni viszonyaira vonatkozó helyhatósági bizonyítvány, továbbá a báró Rudich József oldalági rokonaitól leszármazó folyamodók részéről az ezen leszármazást igazoló okmányok és a bácsalmási és kuubajai folyamodók részéről a szülletőknek ezen községekben való (állandó) lakását igazoló helyhatósági bizonyítvány is csatolandók lesznek, bezárólag 1903. évi szeptember hó 30-ig Bács-Bodrog vármegye és Zombor sz. kir. város főispánjához annál is inkább nyujtsák be, mert az alapító-level 12. pontjához képest, a kellően fel nem szerelt, vagy a fentebb meghatározott pályázati határidőn túl benyujtott kérvények figyelembe nem vétetnek.

Kelt Zomborban, a báró Rudich József-féle ösztöndíj-alapítványi bizottság 1903. évi augusztus hó 17-én tartott üléséből.

Latinovits Pál,

3—2

mint az alapítványi bizottság elnöke.

1928. szám.

1903.

Árverési hirdetés.

Kupusziua község elüljárósága részéről közzhírré tétetik, hogy néhai Lajthay János volt kupuszinai plébános hagyatékát képező ingóságok, ugymint: szobabutorok, ágyneműek, ruhaneműek és egyéb házi ingóságok, továbbá zab, muharszéna és egyéb termények árverés útján azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Az árverés a kupuszinai plébánia lakásban 1903. évi szeptember hó 7-én (hétfőn) délelőtti 9 órakor veszi kezdetét és esetleg a következő napokon folytatólagosan fog eszközöltetni.

Kupuszinán, 1903. augusztus 31-én.

Török Endre, Guzsvány János,
jegyző. bíró.

Egy okleveles óvónő,

ki a magyar és szerb nyelvet tökéletesen bírja, hajlandó helyben, vagy vidékre gyermekek mellé mint **nevelőnő** menni, szerény feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

3—1

2081. szám.

kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Katymár községben üresedésbe jött 2 gyalogrendőri állásra pályázatot hirdettünk.

A gyalogrendőr évi fizetése utólagos havi részletekben felvehető 600—600 korona.

A megválasztottak felszerelésüket a községtől kapják, míg ruházatukat sajátjukból tartoznak beszerezni.

Pályázók hiteles okmányokkal igazolni tartoznak, hogy:

a) magyar honosok és büntetlen életűek;

b) védkötelezettségüknek megfeleltek és 50 életévüket még be nem töltötték;

c) ha rendőri szolgálatban nem állanak, hogy rendőri szolgálatra alkalmas egészséges testalkotásuak;

d) magyarul írni olvasni tudnak s a német és bunyevác nyelvet szóban bírják.

A magyar nyelven írt folyamodványok **f. évi szeptember hó 12-ig** alulírt elöljárókhöz nyújtandók be.

Katymár, 1903. évi augusztus hó 26. án.

2—1

Elüljáróság.

1778. szám.

1903.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága által 848/jkv. 1903. szám alatt jóváhagyott építési tervek és költségvetés alapján Csataalja községben a községjegyzői lakház teljesen ujonnan, s a községház épülethez az irattár és kocsibejáró befogadására egy toldalék fog építtetni.

Az elkészített építési tervrajzokban, valamint az előírt és a költségvetési előirányzatban is az épületek falazatának égetett téglával való építése véteget ugyan kiszámítási alapul, mégis tekintettel arra, hogy a község képviselőtestülete bizonyos körülményektől tette függővé, hogy vajjon égetett téglával, vagy jól kiszáritott vályoggal építtesse-e a felső falazatokat, azért az árlejtés is kétféle alapon fog megtartatni, t. i. az összes falazatnak égetett téglával, vagy az alapzatnak s a föld felszínétől 1-20 méter magasan égetett téglával, a felső falazatnak pedig vályoggal való felépítése szerint külön-külön.

S hogy az éppíttetés téglával vagy vályoggal fog e végezteni, erre nézve a község képviselőtestülete az árlejtés megtartása napján fog határozatot hozni.

Ezen építkezési munkálatok biztosítása céljából **1903. évi szeptember hó 9-én d. e. 10 órakor** Csataalja községház nagytermében nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni, melyhez a vállalkozni szándékozók ezennel meghivatnak.

Kikiáltási ár 13217 korona 15 fillér, melynek 10% át az árlejtésben résztvevni szándékozók kötelesek készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban az árlejtés megkezdése előtt mint bánatpénzt a községi pénztárba befizetni.

Az árlejtési feltételek, valamint az építési tervrajzok és költségvetési előirányzatok Csataalja község jegyzői hivatalában a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csataalján, 1903. augusztus 26. án.

Szilvász György, **Putterer István,**
jegyző. 2—2 bíró.

5609. szám.

kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Ókanizsa községhez tartozó Adorján községben üresedésbe jött községi szülésznöi állásra pályázatot hirdetek.

A szülésznö javadalma 200 kor. évi fizetés, a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak és pedig: egy szülési esetenél két korona, egyes látogatásért 40 fillér. A szegényeknek ingyen tartozik segélyt nyújtani.

Felhivom a pályázni szándékozókat, hogy kellőleg felszerelt kérvényüket hozzám **1903. évi szeptember hó 24-ig** bezárólag nyujtsák be. A később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Zenta, 1903. augusztus 29-én.

Dr. Mikosevits Kanut,

főszolgabíró.

2—1

Tanonc!

A Fernbach és Kleiner-féle vaskereskedésben Apatinban egy jó házból való **13—15 éves** keresztény fiú kedvező feltételek mellett azonnal **tanoncul** felvéteik.

3—3

Csemege szőlő eladás.

5 kilótól felfelé, saját kocsaramban, esetleg házhoz is szállítva, a szüret bevégeztéig mindig friss metszésű **bor-, Chasseles és Musque (szagos) szőlők** kaphatók **18—20—22 krajcáron.** Kosárért 20 kr visszatartatik.

Tisztelettel

Incze Gusztáv

szőlőgazda Zomborban.

3—2

☎ Telefon-szám 29. ☎

Megrendelések Sztrilich Zsigmond ur kereskedésében is eszközölhetők.

Kiadó lakás.

Az apatini uton, a városi kórházzal szemben egy kényelmes és száraz uri lakás **f. évi november hó 1-től kiadó.** A lakás 3 utcai, 1 udvari szobából, 2 konyhából, zárt folyosóból s szükséges mellékhelyiségekből áll. Évi bére 500 korona. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos, **Bosnyák József** rézműves.

5—1

Csemege szőlőt

5 kilós postakosarakban a legkitünőbb sasza fajokat utánvét vagy az összeg előleges beküldése ellenében 1 frt 30 krért bérmentesen szállit

Tápay István

bajai szőlőtelepe.

4—1

Eladó szálloda.

Bácskulán a jó hírnévnek örövendő

Hungária-szálló

teljes berendezéssel előnyös fizetési feltételek mellett **jutányos áron eladó és azonnal átvehető.**

Bővebb felvilágosítás a tulajdonosnál **Bácskulán** nyerhető.

2—1

Eladó mérleg.

Egy már használt, de jó karban levő **sértés-mérleg** eladó. Bővebb értesítést ad **Sztojsits Pál** (paprika) Zombor, völgy-utca.

3—3

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

8—4

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.